

KREDA

współczesność
CZWARTEK
2,58
NEOGEN
23,03

KENOZOIK
PALEOGEN

66,0

KREDA

145,0

MEZOZOIK
JURA

201,3

TRIAS

251,9

PERM

298,9

KARBON

358,9

PALEOZOIK
DEWON

419,2

SYLUR

443,8

ORDOWIK

485,4

KAMBR

541,0

PREKAMBR

~4600 mln lat temu
powstanie Ziemi

POCZĄTEK: 145,0 mln lat temu

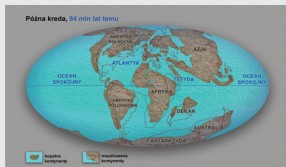
KONIEC: 66,0 mln lat temu

Kreda to ostatni i najdłuższy okres mezozoiku – trwał aż 79 milionów lat. Po raz pierwszy wyznaczony został przez Jeana d'Omalius d'Halloy, belgijskiego geologa i przyrodnika na podstawie skał z zachodniej Europy, głównie kredy piszącej, od której nadano mu nazwę.

PALEOGEOGRAFIA

Pod koniec kredy, kontynenty powoli zbliżyły się do znanych nam pozycji. Gondwana rozpadła się. Ameryka Południowa, Antarktyda i Australia odsunęły się od wędrującej na północ Afryki otwierając południową odnogę Oceanu Atlantyckiego oraz poszerzając Ocean Indyjski.

Jedynie Dekan nie połączył się jeszcze z Azją, a Australia wciąż była częścią Antarktydy.

KLIMAT

Kreda była okresem ciepłym, z niewielką różnicą temperatur pomiędzy równikiem a biegunami. Okresy chłodniejsze były nieliczne i bardzo krótkie, a poziom mórz był najwyższy w całym fanerozoiku.

ROZWÓJ ŚWIATA ŻYWEGO

MORSKIE KRĘGOWCE

W morzach intensywnie rozwijały się kręgowce. Bardzo liczne były rekiny, pojawiły się także współczesne grupy ryb, np. jesiotry. Kredowe morza to jednak domena gadów, takich jak ichtiozaury, plejzozaury czy mozazaury.

Szyja plejzozaura *Albertonectes* mierzyła 7m długości

KRÓLOWIE PRZESTWORZY

Wszystkie współczesne ptaki należą do jednej grupy zwanej Euornithes (od łac. „prawdziwe ptaki”). Jednak w kredzie występowało wiele różnych grup, które były z nimi spokrewnione. Jedne bardzo przypominały znane nam dziś ptaki, inne miały zupełnie niespotykaną obecnie budowę. Wraz końcem kredy, cała ta ptasia różnorodność znikła. Wymarło także wiele z Euornithes – wszystkie współczesne ptaki są potomkami tych nielicznych, które przetrwały. Oprócz ptaków, w przestworzach szczywały również gady – pterozaurowe. Niektóre były prawdziwymi królami przestworzy – największymi zwierzętami, które wzbijały się w powietrze. Najpotężniejsze z nich osiągały ponad 10 m rozpiętości skrzydeł.

RÓŻNORODNOŚĆ DINOZAUROW

Rozpad Pangei sprawił, że wiele grup dinozaurów podzieliło się na izolowane populacje. Wykształciły się odrębne zespoły dinozaurów, charakterystyczne dla poszczególnych lądów. Na początku kredy wymarła większość zaurópodów, a te, które przetrwały, osiągnęły niespotykane dotąd rozmiary.

Tyranosaurus rox

KWIETNA REWOLUCJA

Z kredy pochodzą najstarsze skamieniałości kwiatów. Wytwarzanie kwiatów to nowy sposób rozmnażania, w którym rośliny wykorzystują do przenoszenia pyłku owady, w zamian oferując im słodki nektar. Ta strategia okazała się wyjątkowo skuteczna – rośliny okrytonasienne są dziś na świecie dominującą grupą roślin.

WIELKIE WYMIERANIE

Okolo 66 milionów lat temu doszło do kolejnego masowego wymierania. Wydarzenie to dotknęło wszystkie ekosystemy i wiele taksonów na całym świecie. Najczęściej podawaną przyczyną jest uderzenie meteorytu w półwysep Jukatan oraz potężne erupcje wulkaniczne na Półwyspie Indyjskim.

Czy wiesz, że...

W kredzie niektóre amonity tworzyły muszle o nietypowych kształtach. Przedstawicielem nich był m.in. amonit *Didymoceras*.

